

Psychologické přístupy

Nativismus	Descartes	člověk je už s nějakým pochopením reality narozený
Empirismus	John Locke	člověk se narodí jako tabula rasa, vědomosti získává pomocí zkušeností a interakcí
Strukturalismus	Edward B. Titchener	analýza vjemů
Funkcionalismus	William James	zkoumání adaptace organismu v prostředí a fungování v něm
Behaviorismus	John B. Watson	zkoumání chování a jak ho utváří podmiňování a prostředí
Gestaltismus	Max Wertheimer, Kurt Koffka, Wolfgang Köhler	zkoumání vnímání (percepce)

Psychologické přístupy (cont)

Psychoanalýza	Sigmund Freud	zabývá se hlavně nevědomím
Biologický přístup		zkoumání člověka z biologické stránky (mozek, hormony, těhotenství)
Kognitivní přístup		zabývá se duševními procesy
Subjektivistický přístup		zkoumá, jak člověk vše vnímá, ne jak je dění objektivně vnímáno

Vývojová stádia - Sigmund Freud

Orální	0 - 1 rok
Anální	1 - 3 roky
Falické	3, 4 - 6, 7 let
Latentní	6, 7 - 12 let
Genitální	12 - 15, 16 let

Vývojová stádia - Erik Erikson

Důvěra x nedůvěra	naděje	1. rok
Autonomie x stud	vůle	2. rok
Iniciativa x vina	účelnost	3. - 5. rok
Snaživost x méněcennost	kompetence	6. rok
Identita x zmatení rolí	věrnost	adolescence
Intimita x izolace	láska	raná dospělost
Generativita x stagnace	pečování	dospělost
Integrita x zoufalství	moudrost	stáří

Experimenty

Little Albert	John B. Watson
Paneka Bobo	Albert Bandura
Stanford prison experiment	Philip Zimbardo
Robbers cave	Muzafer Sherif
Test konformity	Solomon E. Asch
Test poslušnosti	Stanley Milgram
Learned helplessness	Martin Seligman
Experiment s makaky	Harry Harlow

Marcia model	
Difúzní identita	žádné krize, člověku záleží na názorech druhých
Náhradní identita	člověk je ovlivněn autoritami, nesnaží se nic ověřovat
Status moratoria	úzkosti, člověk zkouší nové věci a role
Dosažená identita	žádná krize, člověk nabyde sebevědomí a je blíže ke svému "pravému já"

Osobnosti		
Hippokrates	400 př.n.l.	kříž osobnosti, první koncepce temperamentu
Aristoteles	300 př.n.l.	dílo "O duši", duše se nachází v srdci a má tři části, první koncept tabula rasa
René Descartes	17. stol.	dualismus zakladatel filozofie, oproti lidem zvířata nemají duši

Osobnosti (cont)			
John Locke	17. stol.	empirismus	největší zastánce tabula rasa - popírá dědičnost
Immanuel Kant	18. stol.		a priori (před) vs a posteriori (po)
Wilhelm Wundt	19./20. stol.	strukturalismus	zakladatel psychologie jako vědy, 1879 první laboratoř v Lipsku, zkoumal pomocí introspekce
Edward B. Titchener	19./20. stol.	strukturalismus	žák Wundta, zavedl termín strukturalismus, porovnával strukturu myšlení a vědomí
Lightner Witmer	19./20. stol.	klinická psychologie	založil obor klinická psychologie = dříve kazuistická metoda

Osobnosti (cont)			
William James	19./20. stol.	funkcionalismus	zakladatel funkcionalismu, pudy, zábrany, náboženství, emoce jsou výsledkem autonomního vzrušení
John Dewey	19./20. stol.	funkcionalismus	dítě se musí brát jako dítě, ne jako malý dospělák
Edward L. Thorndike	19./20. stol.	funkcionalismus	zoolog, instrumentální podmiňování = učení pokus a omyl, experiment s kočkou v boxe

Osobnosti (cont)

Sigmund Freud	19./20. stol.	psychoanalýza	nevědomí, parapraxe, ego, superego, id, libido, pět vývojových stádií (orální, anální, falické, latentní, genitální), oedipův komplex, analýza snů, rozlišení úzkosti a strachu, pudy (hlavně žití a smrti)
---------------	---------------	---------------	---

Carl G. Jung	19./20. stol.	analytická psychologie	přidal do kříže pojmy introverze a extraverte, komplexy, kolektivní a osobní nevědomí, archetypy
--------------	---------------	------------------------	--

Alfred Adler	19./20. stol.	individuální psychologie	založil individuální psychologii, komplex nadřazenosti
--------------	---------------	--------------------------	--

Osobnosti (cont)

Karen Horney	19./20. stol.	neopsychoanalýza	kulturní psychoanalýza, pohyb k lidem, od lidí a proti lidem, interpersonální teorie
--------------	---------------	------------------	--

Harry S. Sullivan	19./20. stol.	neopsychoanalýza	kulturní psychoanalýza, teorie dobrého a zlého prsu, interpersonální teorie
-------------------	---------------	------------------	---

Erich P. Fromm	20. stol.	humanismus	rozvíjel lásku, proces socializace a asimilace, neproduktivní a produktivní charakter, čtyři typy charakteru (tržní, hromadný, kořistnický, receptivní)
----------------	-----------	------------	---

Erik Erikson	20. stol.	psychoanalýza	vývoj osobnosti, rozpoznal osm věků
--------------	-----------	---------------	-------------------------------------

Osobnosti (cont)

Kurt Lewin	19./20. stol.	sociální psychologie	teorie pole, pojem gatekeep
------------	---------------	----------------------	-----------------------------

Kurt Goldstein	19./20. stol.	neogestal-tismus	díval se na člověkem holistickým = celostem pohledem, zabýval se motivací, pojem sebeaktualizace
----------------	---------------	------------------	--

Kurt Koffka	19./20. stol.	gestaltismus	jeden ze zakladatelů tvarové psychologie
-------------	---------------	--------------	--

Wolfgang Köhler	19./20. stol.	gestaltismus	jeden ze zakladatelů tvarové psychologie
-----------------	---------------	--------------	--

Max Werthmeier	19./20. stol.	gestaltismus	jeden ze zakladatelů tvarové psychologie
----------------	---------------	--------------	--

Osobnosti (cont)

Edmund Husserl	19./20. stol.	fenomenologický přístup	zakladatel moderní fenomenologie, zabýval se otázkou, zda existuje jedna objektivní skutečnost (když jsme každý jiný a vnímáme věci jinak)
----------------	---------------	-------------------------	--

Viktor E. Frankl	20. stol.	existenciální přístup	zakladatel existenciální analýzy a logoterapie, tragická triáda (smrt, vina, utrpení), pojem vůle k životu
------------------	-----------	-----------------------	--

Abraham H. Maslow	20. stol.	humanistická psychologie	pyramida potřeb
-------------------	-----------	--------------------------	-----------------

Carl R. Rogers	20. stol.	humanistická psychologie	PCA terapie
----------------	-----------	--------------------------	-------------

George Kelly	20. stol.	kognitivní psychologie	osobní konstrukty
--------------	-----------	------------------------	-------------------

Osobnosti (cont)

Herbert A. Simon	20. stol.	kognitivní psychologie	zabýval se počítačovou technikou, šachy
------------------	-----------	------------------------	---

George A. Miller	20./21. stol.	kognitivní psychologie	zkoumal paměť, Millerovo číslo 7±2
------------------	---------------	------------------------	------------------------------------

Noam A. Chomsky	20./21. stol.	kognitivní psychologie	
-----------------	---------------	------------------------	--

Robert J. Sternberg	20./21. stol.	kognitivní psychologie	teorie inteligence (analytická, kreativní, praktická) a lásky (intimita, vášeň, závazek)
---------------------	---------------	------------------------	--

Joy P. Guilford	19./20. stol.		rysová a faktorová analýza, psychometrie, Guilford-Zimmerman temperament survey
-----------------	---------------	--	---

Hans Eysenck	20. stol.		rysová a faktorová analýza, zabýval se inteligencí
--------------	-----------	--	--

Osobnosti (cont)

Raymond B. Cattell	20. stol.		rysová a faktorová analýza
Albert Bandura	20./21. stol.	sociálně-kognitivní psychologie	experiment panenka Bobomenty

Martin E. P. Seligman	20./21. stol.		PERMA model = pět věcí, které náš život musí splňovat, aby byl dobrý (pozitivní emoce, angažovanost, vztahy, smysl života, dosažení výsledku), experiment se psy "naučená bezmocnost"
-----------------------	---------------	--	---

Stanislav Grof	20./21. stol.	transperonální psychologie	vyvinul holotropní dýchání
----------------	---------------	----------------------------	----------------------------

Timothy Leary	20. stol.	transperonální psychologie	popularizoval LSD
---------------	-----------	----------------------------	-------------------

Osobnosti (cont)

Jan E.	18./19.	purkyňův
Purkyně	stol.	efekt

Psychické jevy

Psychické stavy	krátkodobé, dlouhodobé
-----------------	------------------------

Psychické vlastnosti	temperament, charakter, vlastnosti, postoje, schopnosti
----------------------	---

Psychické procesy	kognice, emoce, motivace
-------------------	--------------------------

Základní emoce

radost, smutek, zlost, odpor, překvapení, strach
--

Efekty

Stroopův efekt	člověk je snadno rozptýlen svými automatickými reakcemi a návyky
----------------	--

Fenomén koktejlové párty	selektivní naslouchání
--------------------------	------------------------

Efekt Zeigarnikové	nedokončené úkoly si pamatujeme lépe než ty dokončené
--------------------	---

Efekt přihlížečičiho	s větším počtem lidí ubývá potřeba zodpovědnosti
----------------------	--

Kretschmerova typologie

PYKNIK - střední výška, obtloustlý	CYKLOTIVNÍ - společenský, střídání nálad	CYKLOFRENIE - střídání mánie a deprese
------------------------------------	--	--

ASKETIK - vysoký hubený	SCHYZOTIVNÍ - přec
-------------------------	--------------------

Kretschmerova typologie

PYKNIK - střední výška, obtloustlý	CYKLOTIVNÍ - společenský, střídání nálad	CYKLOFRENIE - střídání mánie a deprese
------------------------------------	--	--

ASKETIK - vysoký hubený	SCHYZOTIVNÍ - přecitlivělý, uzavřený	SCHYZOFRENIE - paranoidní
-------------------------	--------------------------------------	---------------------------

ATLETIK - silný, svalnatý	VISKÓZNÍ - výbušný, proměnlivý v rámci činnosti	EPILEPSIE - svalový záchvat
---------------------------	---	-----------------------------

(DYSPLASTICKÝ TYP - nikam nezapadá)

Sheldonova typologie

Endomorfní	= Pyknik
------------	----------

Mezomorfní	= Atletik
------------	-----------

Ektomorfní	= Asketik
------------	-----------

Teorie I. P. Pavlova

Typ silný - nevyrovnaný	= choleric
-------------------------	------------

Typ silný - vyrovnaný - pohyblivý	= sangvinik
-----------------------------------	-------------

Typ silný - vyrovnaný - inertní	= flegmatik
---------------------------------	-------------

Typ slabý	= melancolik
-----------	--------------

Mentální retardace

Lehká mentální retardace	IQ 50 - 69	debilita
--------------------------	------------	----------

Středně těžká mentální retardace	IQ 35 - 49	imbecilita
----------------------------------	------------	------------

Těžká mentální retardace	IQ 20 - 34	idocie
--------------------------	------------	--------

Hluboká mentální retardace	IQ pod 20
----------------------------	-----------

